

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/201/2018
Identifikačné číslo spisu: 5414203123
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5414203123.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. V. O., trvale bytom v Ž., I. X, zastúpeného JUDr. Evou Krchňavou, advokátkou v Banskej Bystrici, Rudlovská cesta 47, proti žalovanej R. B., trvale bytom v X. N., W.. K. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Jozefom Polákom, advokátom v Dolnom Kubíne, Aleja Slobody 1890/50, o vypratanie bytu, vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 4C/23/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. mája 2018 sp. zn. 11Co/76/ 2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou došlou Okresnému súdu Dolný Kubín (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) 16. júna 2014, spojenou s návrhom na vydanie rozkazu na plnenie, domáhal uloženia žalovanej povinnosti vypratať byt č. XX nachádzajúci sa na X. poschodí vo vchode č. XX bytového domu súpisného čísla XXXX, postaveného na parcele (správnejšie „parcelách“ a celkom správne „pozemkoch“ príslušných parcelných čísel - pozn. Najvyššie-ho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) parc. č. KN-C XXX/XX, XXX/XX a XXX/XX a ulici K. v X. N., vedeného tamojšou správou katastra pre rovnomenné katastrálne územie na liste vlastníctva č. XXXX (ďalej tiež len „sporný byt“) a tento odovzdať žalobcovi do 15 dní (od doručenia rozkazu na plnenie, resp. neskôr od právoplatnosti rozsudku) prakticky na tom skutkovom základe, že 1. decembra 1999 uzavrel s obchodnou spoločnosťou NÁŠ DOMOV, s.r.o., v tom čase sídliacou na Jánoškovej ulici č. 1626/ 63 v Dolnom Kubíne (vlastníčkou sporného bytu, ďalej tiež len „vlastníčka“) nájomnú zmluvu na sporný byt a stal sa tak prvým nájomcom bytu so stále trvajúcim nájomom, v neskoršom čase však správkyňa konkurznej podstaty vlastníčky v úpadku uzavrela so žalovanou najskôr ďalšiu nájomnú zmluvu (30. októbra 2002) a neskôr tiež zmluvu o prevode bytu do vlastníctva žalovanej (12. decembra 2007), tie ale rozsudkami súdu prvej inštancie aj Krajského súdu v Žiline (ďalej tiež len „odvolací súd“ a

spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) v konaní súdu prvej inštancie sp. zn. 8C/3/2018 boli vyhlásené za neplatné (pri zmluve o prevode vlastníctva bytu na žalovanú priamo vo výroku rozsudku prvoinštančného súdu a u nájomnej zmluvy v rámci posudzovania otázky jej platnosti ako prejudiciálnej otázky) a žalovaná tak nemá žiaden právny dôvod na užívanie sporného bytu.

2. Súd prvej inštancie i v poradí štvrtým rozsudkom z 27. septembra 2017 č. k. 4C/23/ 2014-501 (tak ako aj všetkými troma skoršími, odvolacím súdom ale zrušenými rozsudkami) žalobe vyhovel, teda žalovanej uložil žalobou požadovanú povinnosť a na jej splnenie určil lehotu 6 mesiacov (od právoplatnosti rozsudku); zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (s tým, že o sume náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením). V rozsudku zdôvodnenom právne ustanovením § 126 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len O. z.“) i s odkazmi na § 39 a § 711 ods. 6 O. z. prakticky reprodukoval tú argumentáciu zo svojho predošlého rozsudku (v poradí tretieho), s ktorou sa odvolací súd buď stotožnil alebo neusúdil na opodstatnenosť odvolacích námietok žalovanej voči takémuto rozhodnutiu - tu rozumej na jednej strane najmä závery čerpané z dokazovania v tejto veci i známe súdu prvej inštancie z jeho činnosti v konaní už vyššie spomínanej sp. zn. 8C/3/2018 o neplatnosti zmluvy o prevode vlastníctva bytu na žalovanú aj o potrebe považovania nájomnej zmluvy dojednanej vlastníčkou so žalobcom na dobu 99 rokov (presahujúcu obvyklú dobu ľudského života) za platnú, avšak dojednanú na dobu neurčitú (i s odkazmi na niektoré rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky); na druhej strane potom neopodstatnenosť výhrad žalovanej týkajúcich sa prejednávania veci pred prvoinštančným súdom v jej neprítomnosti.

3. Vo vzťahu k dokazovaniu navrhnutému žalovanou na otázku právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia na predmet nájmu v čase uzavretia nájomnej zmluvy žalobcu (t. j. aj spôsobilosti sporného bytu byť predmetom platnej zmluvy), ktorého nevykonanie malo podľa odvolacieho súdu za následok predčasnosť právneho posúdenia veci vrátane záveru o existencii žalovanou spochybňovanej vecnej (tzv. aktívnej) legitimácie žalobcu poukázal na preukázanie stavu právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia na bytový dom (ktorého súčasťou je aj sporný byt) už 29. novembra 1999 (v deň vydania rozhodnutia a 2 dni pred uzavretím nájomnej zmluvy žalobcu) a to viacerými listinami tvoriacimi súčasť jeho spisu (súdu prvej inštancie) sp. zn. 9C/66/ 2003 (vrátane notársky overenej kópie kolaudačného rozhodnutia, ktoré podľa obsahu spisu v prejednávanej veci žalobca predložil v origináli už na pojednávaní 13. februára 2017 (tu por. č. I. 413 až 414 spisu). So zreteľom k spochybneniu odvolacím súdom (jeho v poradí tretím zrušujúcim uznesením) len tohto skutkového zistenia v ďalšom poukázal na obsiahle odôvodnenie svojho skoršieho rozsudku (z ktorého podstatné pasáže inak aj znovu odcitoval), za nedôvodnú označil tiež ďalšiu námietku žalovanej spochybňujúcu aktívnu legitimáciu žalobcu pre vypovedanie mu nájmu (v tomto prípade preto, že žalobca neplatnosť výpovede z nájmu urobil predmetom ešte neskončeného konania vedeného súdom prvej inštancie pod sp. zn. 6C/17/2017 a účinky výpovede z nájmu vrátane straty vecnej legitimácie žalobcu v spore by mohli nastať až po právoplatnosti rozhodnutia zamietajúceho žalobu o určenie neplatnosti výpovede, ku ktorej ale k času jeho rozhodovania nedošlo a preto za dôvodný nešlo považovať ani návrh žalovanej na prerušenie konania v prejednávanej veci) a i dopĺňanie dokazovania výsluchom svedkov (vrátane advokáta žalovanej) považoval buď za nepotrebné alebo zodpovedajúci návrh za obštrukciu.

4. Odvolací súd na odvolanie žalovanej rozsudkom z 29. mája 2018 sp. zn. 11Co/76/ 2018 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a III. (čiže vo veci samej a v časti trov konania) potvrdil podľa § 387 ods. 1 aj 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i ďalších zákonov č. 350/2018 Z. z., č. 423/2020 Z. z. a č. 211/2021 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“) ako vecne správny; samostatným výrokom vyhlásil, že výroku II. (čiže zamietnutia návrhu na prerušenie konania súdom prvej inštancie) sa nedotýka (?) a žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Okrem názoru o zistení skutkového stavu v dostatočnom rozsahu i správnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie, stotožnenia sa aj s odôvodnením jeho rozsudku a vlastného záveru o nedôvodnosti odvolania konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie nebol arbitrárny (nepreskúmateľný) - ako to tvrdila odvolateľka, pretože v ňom bolo logicky a zrozumiteľne vysvetlené všetko podstatné. Samotná okolnosť dojednávania doby nájmu na 99 rokov

nespôsobuje absolútnu neplatnosť nájomnej zmluvy, ale má (v zhode so všeobecne rešpektovanou judikatúrou Najvyššieho súdu Českej republiky spomínanou už súdom prvej inštancie) len za následok, že takto dojednaná zmluva sa považuje za dojednanú na dobu neurčitú a ak nebol zistený iný dôvod neplatnosti zmluvy, bolo ju treba považovať za platnú. Napriek neúspechu snahy súdu prvej inštancie zabezpečiť celý spis príslušného stavebného úradu s kolaudačným rozhodnutím na predmet nájmu (presnejšie na celý bytový dom) boli aj podľa odvolacieho súdu akceptovateľné úvahy o preukázaní skutočnosti právoplatnosti rozhodnutia v čase uzavretia nájomnej zmluvy žalobcu inak a to listinami uvádzanými v ostatnom rozsudku prvoinštančného súdu, pričom unesenie dôkazného bremena žalobcom i za pomoci verejnej listiny viedlo k existencii vyvrátiteľnej právnej fikcie (správne domnienky) pravdivosti toho, čo bolo v listine uvedené. Žalovaná mala možnosť preukázať opak, ale tak neurobila a nešlo tu o prípad inak neprípustnej dôkaznej teórie. To, ktoré dôkazy súd vykoná, je vecou jeho úvahy (samozrejme odôvodnenej), aj podľa odvolacieho súdu by ale žalovanou navrhovaný výsluch jej advokáta, skôr majúceho participovať pri tvorbe zmluvy vlastníčky so žalobcom, bol zaťažený chybami v podobe materiálnej zainteresovanosti navrhovaného svedka na výsledku sporu v tejto veci, etických dilem spojených s jeho pôsobením (hoc aj len fakticky) najskôr pre jednu a potom pre druhú stranu sporu i zúčastnenia sa ním prakticky celého konania a dokazovania. Právo nájmu žalobcu preto bolo preukázané a žalovaná naopak nepreukázala existenciu žiadneho práva na užívanie sporného bytu, takže vyhovenie žalobe bolo namieste, uzavrel napokon odvolací súd.

5. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. tvrdiac, že tu jednak došlo k vadám tzv. zmätočnosti spočívajúcim v porušení jej práva na spravodlivý proces, ako i k vade nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom preto, že tento sa pri posudzovaní pre jeho rozhodnutie významných otázok odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (podľa dovolateľky reprezentovanej rozsudkom najvyššieho súdu z 29. mája 2002 sp. zn. 4 Cdo 27/02 a jeho uzneseniami z 28. marca 2012 sp. zn. 6 M Cdo 17/2010 a z 22. septembra 2010 sp. zn. 5 Cdo 196/2019). Nad rámec osobitného priestoru venovaného problematike prípustnosti kumulácie dôvodov dovolania podľa dovolateľky vytýkanú zmätočnosťnú vadu založili ako nedostatky odôvodnení rozsudkov nižších súdov (najmä súdu prvej inštancie ?), v tomto prípade inak len s uplatnením všeobecného argumentu o neposkytnutí presvedčivej a jasnej odpovede na podstatné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany (bez konkretizácie, ktoré konkrétne otázky nemali byť zodpovedané), tak i predčasné rozhodnutie (bez náležitého zistenia skutkového stavu pre odmietnutie vykonania dôkazov navrhnutých žalovanou, z ktorých - o. i. - existencia povinnosti mlčanlivosti advokáta neumožňuje zamietnutie návrhu na jeho vypočutie ako svedka /?/). Odvolací súd potom podľa žalovanej založil svoje rozhodnutie na nesprávnom vyriešení viacerých preň významných právnych otázok (vychádzajúc z obsahu dovolania len otázok A/, B/ a D/ zo strany 3 dovolania, teda A/ unesenia dôkazného bremena žalobcom na existenciu právoplatného kolaudačného rozhodnutia o predmete nájmu, B/ nedostatku dopadu zákazu negatívnej dôkaznej teórie na preukázanie žalovanou neexistencie kolaudačného rozhodnutia a 3/ platnosti žalobcovej zmluvy o nájme z 1. decembra 1999, nakoľko otázka formulovaná v dovolaní pod C/ sa netýka právneho posúdenia veci, ale tvrdeného porušenia práva žalovanej na spravodlivý proces) a to za cenu odklonu od vyššie uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

6. Žalobca navrhol dovolanie zamietnuť ako nedôvodné, argumentujúc však v skutočnosti neexistenciu dôvodov zakladajúcich jeho prípustnosť, keď odhliadajúc od opakovania žalovanou aj v dovolaní len skutočností namietaných už skôr je rozhodovanie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané, vecou súdu (§ 185 ods. 1 C. s. p.), rozsudky oboch nižších súdov treba považovať za riadne odôvodnené a zodpovedajúce príslušnej zákonnej úprave (najmä § 220 ods. 2 C. s. p.) a pri namietanom uplatnení zakázanej negatívnej dôkaznej teórie nešlo o preukázanie neexistencie rozhodnutia (ktoré samozrejme možným nie je, v čom má dovolateľka pravdu), ale o preukázanie iného, než žalobcom preukázaného času nadobudnutia jeho právoplatnosti (ktoré naopak možným je).

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané dovolaním výslovne napádaný rozsudok

odvolacieho súdu i jemu predchádzajúci rozsudok súdu prvej inštancie (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia i podmienok jej zastúpenia a spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie, prečo bol namiesto taký postup (§ 451 ods. 3 C. s. p.), uvádza nasledovné :

8. Dovolanie je i za aktuálnej úpravy procesného práva (rozumej od 1. júla 2016, teda po nadobudnutí účinnosti súboru zákonov reprezentujúcich rekodifikáciu slovenského civilného procesu, medzi ktoré patria okrem C. s. p. tiež Civilný mimosporový poriadok - pôvodný zákon č. 161/2015 Z. z., Správny súdny poriadok - pôvodný zákon č. 162/2015 Z. z. a zákon o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov - zákon č. 125/2016 Z. z.) tak ako v podmienkach skoršej úpravy mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný (sporovými stranami ani sebou samým) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (v tejto súv. por. napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017).

9. Vyššie naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C. s. p.

10. Žalovaná v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 420 písm. f/ C. s. p. a tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

11. Pretože názor o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania, vyslovený v uznesení veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017, bol prekonaný novším rozhodnutím veľkého senátu konštatujúcim presný opak (tu por. uznesenie veľkého senátu z 21. marca 2018 sp. zn. 1 V Cdo 1/2018), dovolaciemu súdu vznikla povinnosť zaoberať sa existenciou oboch žalovanou tvrdených dôvodov prípustnosti jej dovolania a to logicky v tom poradí, aké im priradila chronológia ustanovení zákona, ktoré takéto dôvody upravujú.

K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

12. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

14. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Pôvodne čiastočne rozdielna a až neskôr zjednotená rozhodovacia prax najvyššieho súdu potom ešte za účinnosti skoršej procesnej úpravy dospela k záveru, že diskutovaný pojem principiálne nemožno vykladať extenzívne - jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu (v tejto súvislosti porovnaj najmä stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. zmätočnosťnú vadu, skôr tvoriacu súčasť § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení len výnimočne a spravidla ide o tzv. inú vadu - ktorá sama osebe prípustnosť dovolania nezakladá).

15. Hoci práve priblížené stanovisko je v podmienkach novej procesnej úpravy použiteľné len v obmedzenej miere (predovšetkým pre dnešný nedostatok explicitnej úpravy inej vady konania a tým danú nepoužiteľnosť prvej vety stanoviska R 2/2016), ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je naďalej jednotná v tom, že za nesprávny postup súdu na ujmu procesných oprávnení strany sporu v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.) možno považovať len skutočne závažné nedostatky pri odôvodňovaní súdnych rozhodnutí, teda len tie procesné situácie, keď odôvodnenie buď chýba vôbec alebo mu chýba logická súdržnosť či keď odôvodnenie neobsahuje objektívne uspokojivé a zrozumiteľné odpovede na tie otázky, ktoré nejde označiť za nepodstatné; resp. aj vtedy ak odôvodnenie rozhodnutia obsahuje výkladom neodstrániteľné rozpory (protirečivosti).

16. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

17. V posudzovanom prípade ale obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. Za takú vadu pritom nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ktorej príliš všeobecná argumentácia v dovolaní navyše bránila v zacielení sa dovolacieho súdu na to, čo konkrétne malo z pohľadu ucelenosti a objektívnej uspokojivosti odôvodnenia napádanému rozsudku odvolacieho súdu (ako primár-nemu predmetu prieskumu v dovolacom konaní) alebo jemu predchádzajúcemu rozsudku súdu prvej inštancie (s ktorého uspokojivosťou odvolací súd pri potvrdení rozsudku podľa § 387 ods. 1 aj 2 C. s. p. prakticky spojil i osud svojho rozhodnutia) chýbať. Pri existencii viacerých skorších rozhodnutí oboch nižších súdov pritom za postup zakladajúci vadu podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nemožno považovať ani to, ak sa tieto súdy pri argumentácii zamerali na aspekty tvoriace jadro sporu v konečnom štádiu konania a vo vzťahu k iným parciálnym otázkam len odkázali na tie závery svojich skorších rozhodnutí, ktorých správnosť v neskoršom (najmä opravnom) konaní spochybnená nebola.

18. V dovolaní žalovaná namietala tiež nedostatky dokazovania, tvrdiac, že nižšie súdy (primárne ten prvoinštančný) niektoré z navrhnutých dôkazov nevykonali, hoci na to neexistoval právne udržateľný dôvod a ich rozhodnutia sú z tohto pohľadu založenými na neúplných skutkových zisteniach a preto predčasné.

19. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh (v sporovom konaní žaloba) týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy.

Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu a nie strán sporu. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (tu por. R 125/ 1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale na základe záverov už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu porovnaj R 37/1993 a 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/ 2010, 6 Cdo 134 /2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 86/2012).

20. Ani prípadné nesprávne vyhodnotenie dôkazov, naznačované dovolaním, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe prípustnosť dovolania nezakladá (tu por. R 42/1993, ale aj 1 Cdo 85/ 2010, 1 Cdo 18/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010 a 7 Cdo 248/ 2012).

21. Napokon ani podľa novej právnej úpravy civilného procesu, účinné od 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., žiadneho z ďalších písmen rovnakého ustanovenia a ani v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov či nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad vo veci prejednáwanej takýmto súdom pod sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

22. Z už uvedených dôvodov preto prípustnosť dovolania v prejednáwanej veci z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. vyvodit' nešlo.

K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

23. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd od-klonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

22. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., by mal dovolateľ I. konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, II. vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a III. uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky však kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. významovo nezodpovedajú.

23. Pri formulovaní rozhodnej právnej otázky pritom treba (musí primárne dovolateľ) mať na zreteli jednak to, že musí ísť o otázku právnu (questio iuris) a nie otázku skutkovú (questio facti), ako i to, že závislosťou rozhodnutia odvolacieho súdu práve od vyriešenia takejto (nie inej) otázky treba rozumieť tiež praktický zákaz vyvodzovania prípustnosti dovolaní aj z takých otázok, ktoré v konaní buď spornými neboli, alebo pre rozhodnutie súdu význam nemali (tu rozumej len akademické otázky, ktorých riešenie výsledok sporu v konkrétnej veci nie je schopné ovplyvniť).

24. V prejednáwanej veci síce dovolateľke nešlo vytknúť, žeby sa nepokúsila o sformulovanie (v dovolaní) právnych otázok považovaných ňou za také, na ktorých vyriešení záviselo napádané rozhodnutie odvolacieho súdu (hoc aj za cenu zamiešania medzi otázky označené za právne i zmätočnosťnej vady) a rovnako ani to, žeby na podporu svojej argumentácie odklone odvolacieho súdu

od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neoznačila aj rozhodnutia, ktoré sú podľa nej výrazom takejto praxe; úspechu jej dovolania v časti opieranej o úpravu z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. však bránil jednak zvolený prístup k formulácii otázok a tiež nedostatok ich bezprostrednej argumentačnej previazanosti s rozhodnutiami reprezentujúcimi ustálenú rozhodovaciu prax. Pokiaľ šlo o otázky, v prípade tej prvej, týkajúcej sa unesenia dôkazného bremena žalobcom na preukázanie existencie právoplatného kolaudačného rozhodnutia o predmete nájmu) šlo výlučne o otázku dokazovania a hodnotenia dôkazov, teda otázku skutkového stavu, z dovolacieho prieskumu ako na základe ustanovenia, o ktorom je reč, tak i pre prípadnú zmätočnosť (podľa § 420 C. s. p.) vylúčenú. Ďalšia otázka (tretia, týkajúca sa vyhodnotenia nájomnej zmluvy žalobcu za platný právny úkon) bola sformulovaná natoľko všeobecne, že nebolo možné spoľahlivo určiť (bez domýšľania si dovolacím súdom s rizikom omylu), ktorý konkrétny z argumentov odvolacieho súdu a z neho plynúci záver v prospech platnosti zmluvy dovolateľka nepovažuje (a prečo) za správny (na tomto mieste odhliadajúc od toho, že ak by malo byť obchádzanie zákona videné v dojednaní takej doby nájmu, ktorá sa mala priečiť pojmovému znaku dočasnosti, dovolateľke podľa všetkého uniklo, že platné právo v prípade nájomov bytov - hoc aj ako produkt len limitovanej transformácie tzv. socialistického bytového práva, stavajúceho niekdajšie užívanie bytov takmer na roveň vlastníctvu - počíta aj s nájmi na dobu neurčitú) a charakter otázky spôsobilej na vecné prejednanie v režime úpravy § 421 ods. 1 C. s. p. tak mala len v poradí druhá otázka (pod B/) zhora, inak otázka procesnoprávna, týkajúca sa medzi uplatnenia tzv. negatívnej dôkaznej teórie.

25. Z rozhodnutí najvyššieho súdu uvedených v dovolaní sa to posledné (uznesenie vo veci sp. zn. 5 Cdo 196/2009) týkalo len nedostatku viazanosti súdu právnym posúdením v spore uplatňovaných (resp. bránených) práv stranami sporu a zásady „iura novit curia“, takže v prejednávanej veci (bez ďalšieho) použiteľným nebolo a nebolo ani zrejme (ani dovolateľka to jasne neuviedla), v čom a vo vzťahu ku ktorej z vyššie priblížených otázok (nastolených dovolaním) mal spočívať tvrdený odklon. I keď to isté neplatilo u ďalších dvoch rozhodnutí, ktorých vecný súvis so závermi tvoriacimi podklad rozhodnutia odvolacieho súdu v tejto konkrétnej veci nebol dôvod spochybňovať, na odklon ani v ich prípade nešlo usúdiť. Pri rozsudku sp. zn. 4 Cdo 27/02, definujúcom podmienky, za ktorých možno hovoriť o byte ako predmete občianskoprávných vzťahov, by totiž odklon mohol spôsobiť len právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého na existencii právoplatného kolaudačného rozhodnutia ako podmienke považovania určitého súboru miestností za byt (a spôsobilý predmet nájmu podľa § 685 a nasl. O. z.) trvať nie je nutné (aký názor tu ale nebol), v prejednávanej veci ale jadro sporu strán tkvelo v tom, či bola (alebo naopak nebola) preukázaná skutočnosť existencie rozhodnutia, ktorého potrebu žiaden z nižších súdov v prejednávanej veci nespochybňoval (avšak takáto otázka je otázkou skutkovou, ktorej prieskum dovolanie podľa § 421 C. s. p. ani podľa § 420 rovnakého zákona - ako bolo uvedené už vyššie - neumožňuje).

26. Ani pri uznesení sp. zn. 6 M Cdo 17/2010, týkajúcom sa zákazu tzv. negatívnej dôkaznej teórie a otázke k nemu sa viažúcej (u ktorých jedine šlo usudzovať ako na previazanosť otázky a rozhodnutia, tak aj na položenie otázky umožňujúcej prieskum podľa § 421 C. s. p.) potom dovolateľke nešlo dať za pravdu, i keď v tomto prípade pre zjavné nepochopenie touto stranou sporu toho, čo sa jej snažil odvolací súd v rámci zmienky o nevybočení z príslušného zákazu naznačiť (a čo inak následne už viac takpovediac „po lopate“ skúsil objasniť vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobca). Podstatou uvedeného v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 17/2010, od ktorého sa odvolací súd neodklonil, tu totiž nebolo trvanie (zo strany odvolacieho súdu) na preukázaní neexistencie kolaudačného rozhodnutia (ktoré by z povahy veci už požiadavkou na preukázanie neexistencie niečoho a teda uplatnením negatívnej dôkaznej teórie v rozpore s rozhodnutím uvedeným v dovolaní a teda i odklonom od neho bolo), ale trvanie na tom, aby žalovaná obrátnu loptičku zo svojej strany ihriska opäť na tú žalobcovu (na základe princípu prenášania alebo plávania dôkazného bremena medzi stranami sporu či ešte presnejšie existencie dôkazného bremena každej strany sporu na skutočnosti ňou tvrdené) dostala (resp. sa o to aspoň pokúsila) tak, že bude produkovať dôkazy na preukázanie iného než žalobcom tvrdeného aj preukázaného (z logiky veci inak len neskoršieho a až za 1. december 1999 siahajúceho) dňa nadobudnutia právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia (v prípade úspechu ktorej snahy by práve na splnenie podmienky platnosti nájomnej zmluvy žalobcu podľa rozsudku sp. zn. 4 Cdo 27/02 usúdiť

nešlo).

27. Najvyšší súd z uvedených dôvodov preto dovolanie žalovanej podľa § 447 písm. c/ C. s. p. odmietol (pokiaľ šlo o oba dovolania uplatnené dôvody). V prípade dovolania z dôvodu tzv. zmätočnosti totiž prípustnosť dovolania a jeho dôvodnosť idú ruku v ruku (ak je namieste záver o existencii tvrdenej zmätočnej vady, je dovolanie z tohto dôvodu nielen prípustným, ale zároveň i dôvodným) a hoci u dovolaní pre nesprávne právne posúdenie veci rozhodovacia prax dovolacieho súdu usudzuje principiálne na presný opak práve uvedeného (teda na potrebu prísneho rozlišovania medzi prípustnosťou dovolania a jeho dôvodnosťou), aj v tomto prípade možno takýto záver bez možnosti korektnej oponentúry voči nemu vziať len na dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ C. s. p. (nie teda aj podľa písmena a/, o ktoré išlo aj v tejto konkrétnej veci) a teda aj tu hovoriť o pravidle, ktoré nie je bezvýnimčným. Kým totiž u dovolaní pre doterajšie neriešenie určitej otázky dovolacím súdom (podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.) aj u dovolaní pre pretrvávajúce riešenie otázky dovolacím súdom rozdielne (podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.) je záujem na oddelení kritérií prípustnosti a dôvodnosti dovolania odôvodnený potrebou zaujatia vecného stanoviska dovolacieho súdu vo všetkých prípadoch, v ktorých riešenie na jeho úrovni ešte neexistuje (a potrebné je vysloviť, či riešenie ponúknuté odvolacím súdom je alebo nie je správne), resp. je nutné postaviť sa za jeden zo vzájomne si konkurujúcich a dosiaľ nezjednotených názorov dovolacieho súdu predstavujúcich významové protiklady; takáto potreba tu naopak nie je u dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., pri ktorej súčasťou skutkovej podstaty nesprávneho právneho posúdenia veci je (okrem iných podmienok vyžadovaných u všetkých dovolaní podľa § 421 C. s. p.) to, že sa odvolací súd pri riešení nastolenej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (existencia odklonu). Ak tu tvrdeného odklonu podľa zistenia dovolacieho súdu niet, nemôže byť dovolanie nielen dôvodným, ale ani prípustným (a jediným možným spôsobom rozhodnutia o ňom bude jeho odmietnutie pre neprípustnosť) a naopak ak tu o odklon pôjde, dovolanie bude (podobne ako v prípade dovolaní podľa § 420 C. s. p.) prípustným aj dôvodným súčasne (hoci dovolací súd vtedy bude mať na výber len medzi kasačným a zmeňujúcim rozhodnutím).

28. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.